

Министерство на земеделието и храните

**Оперативен анализ
за основни земеделски култури**

(Бюлетин № 35/2023)

София, 7 септември 2023 г.

Съдържание

1.	Проведени основни мероприятия в растениевъдството	3
1.1	Реколта от есенници	3
1.2	Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно	3
1.3	Площи и производство на тютюн	4
1.4	Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди	5
1.5	Площи и производство от трайни насаждения	5
1.6	Площи и производство от етерично-маслени култури	6
2.	Външна търговия с основни земеделски култури	6
2.1	Зърнени и маслодайни култури	6
2.2	Плодове и зеленчуци	8
3.	Цени	8
3.1	Зърнени и маслодайни култури	8
3.2	Плодове и зеленчуци	9

Забележки: Материалът включва оперативни данни, които нямат статистически характер, а служат само като ориентир за текущото състояние на пазара, в т. ч.: оперативна информация относно проведените основни селскостопански мероприятия по данни от областните дирекции „Земеделие“, Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК), общински служби по земеделие и текуща информация относно товарите с основни зърнени и маслодайни култури, преминали границите на страната чрез основните пристанища.

1. Проведени основни мероприятия в растениевъдството

1.1 Реколта от есенници

По оперативни данни, към 31.08.2023 г. жътвата на основните есенници на практика е приключила, като при всички култури се отчитат по-високи средни добиви от декар спрямо миналата година. Прибраните количества пшеница и ръж са съответно с 3,9% и 1,2% повече на годишна база. Увеличеният размер реколтирани площи допринася за по-сериозен ръст на производството на ечемик (с 18%) и тритикале (със 72,9%). Единствено продукцията от рапица бележи намаление спрямо година по-рано – с 21,4%, поради свиване на площите с маслодайната култура.

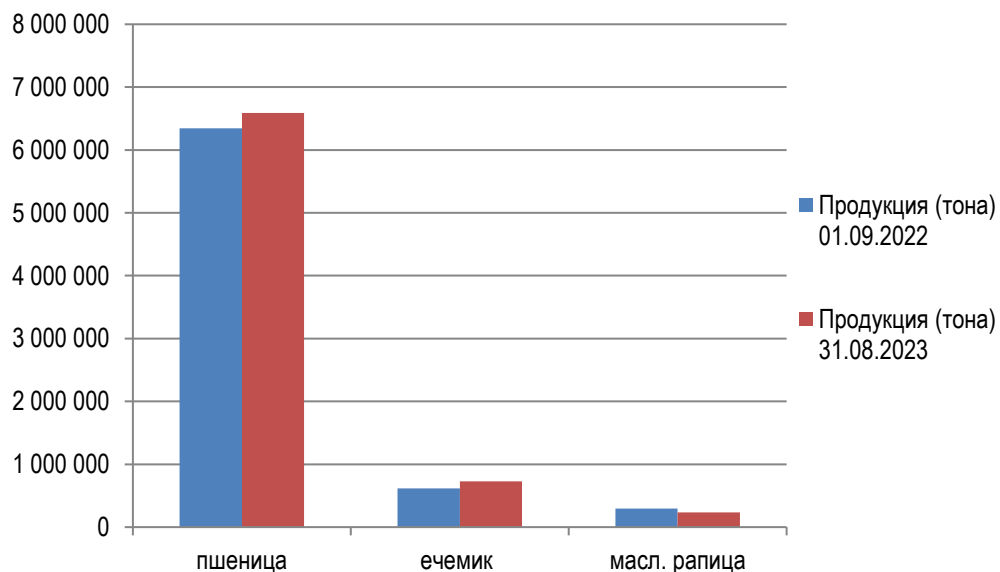
Реколта от есенници към 31.08.2023 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	01.09.2022	31.08.2023	01.09.2022	31.08.2023	01.09.2022	31.08.2023	01.09.2022	31.08.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
пшеница	1 208 371	1 214 462	1 208 371	1 214 354	6 343 707	6 588 253	525	543	0,5%	0,5%	3,9%	3,4%
ечемик	124 135	137 719	124 135	137 702	617 623	728 529	498	529	10,9%	10,9%	18,0%	6,2%
масл. рапица	131 276	88 616	131 276	88 563	295 972	232 631	225	263	-32,5%	-32,5%	-21,4%	16,9%
ръж	8 596	8 025	8 596	8 007	19 410	19 652	226	245	-6,6%	-6,9%	1,2%	8,4%
тритикале	14 409	21 251	14 409	21 189	45 894	79 343	319	374	47,5%	47,1%	72,9%	17,2%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

Забележка: Площите за реколтиране за зърно се изчисляват като от засетите площи се извадят пропадналите площи и площите, прибрани като цяло растение за фураж

Продукция от основни есенни култури към 31.08.2023 г., сравнено със същия период на 2022 г.

1.2 Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно

Кампанията по прибиране на реколтата от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно се движи с по-бавни темпове спрямо миналата година, като засега се отчитат по-ниски добиви от единица площ. В резултат, добитите до момента количества маслодаен слънчоглед

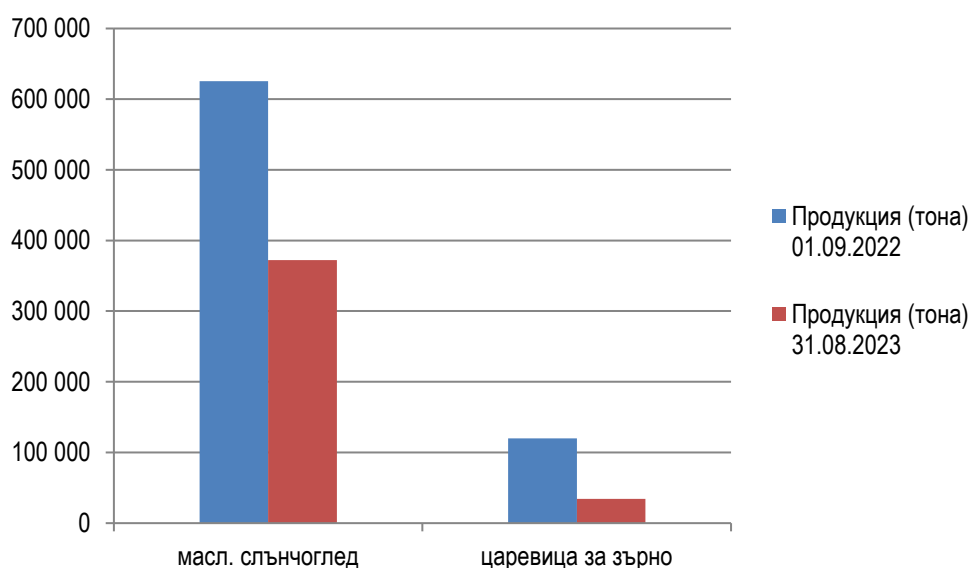
и царевица за зърно изостават респективно с 40,5% и 71,5%.

Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 31.08.2023 г., ха

	Площи за реколтиране, ха		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	01.09.2022	31.08.2023	01.09.2022	31.08.2023	01.09.2022	31.08.2023	01.09.2022	31.08.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
масл. слънчоглед	913 659	860 229	297 265	212 809	625 653	372 089	210	175	-5,8%	-28,4%	-40,5%	-16,7%
царевица за зърно	527 051	537 252	25 169	8 296	120 149	34 298	477	413	1,9%	-67,0%	-71,5%	-13,4%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

Продукция от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 31.08.2023 г. сравнено със същия период на 2022 г.

1.3 Площи и производство на тютюн

Към края на м. август 2023 г. събраният тютюн тип „Ориенталски“ е с 28% повече на годишна база, основно вследствие на увеличение на реколтираните площи. При съществено по-малко засадени площи, на този етап производството на тютюн от типовете „Бърлей“ и „Вирджиния“ е съответно с 16,4% и 25% под нивата отпреди една година.

Площи и производство на тютюн към 31.08.2023 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	01.09.2022	31.08.2023	01.09.2022	31.08.2023	01.09.2022	31.08.2023	01.09.2022	31.08.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
Тютюн-Ориенталски	1 861	2 282	1 836	2 244	2 367	3 029	129	135	22,6%	22,2%	28,0%	4,7%
Тютюн-Вирджиния	598	431	439	300	377	282	86	94	-27,9%	-31,7%	-25,2%	9,3%
Тютюн-Бърлей	177	140	177	139	293	245	166	176	-20,9%	-21,5%	-16,4%	6,0%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

1.4 Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди

Според последните оперативни данни, продукцията от полски ягоди, краставици, домати и пъпеши изпреварва миналогодишната в границите от 2,2% до 14,2%. При пъпешите и ягодите това се дължи на по-големия размер реколтирани площи до момента, а при домати и краставиците – на повишената продуктивност от декар. Засега от открити площи са прибрани в рамките на 12,2% - 30,4% по-малко дини, пипер, картофи и зеле.

Общото производство на оранжерийни домати за първите осем месеца на 2023 г. е с 14,2% повече на годишна база, докато при оранжерийните краставици се отчита леко намаление (с 0,9%).

Площи и производство от зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди към 31.08.2023 г.

	Засадени площи (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	01.09.2022	31.08.2023	01.09.2022	31.08.2023	01.09.2022	31.08.2023	01.09.2022	31.08.2023	Засадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
Картофи	9 082	7 483	3 554	2 438	59 406	41 587	1 672	1 706	-17,6%	-31,4%	-30,0%	2,0%
Зеле	1 506	1 410	361	289	7 273	5 063	2 015	1 752	-6,4%	-19,9%	-30,4%	-13,1%
Дини	3 297	3 653	3 234	3 301	72 223	63 435	2 233	1 922	10,8%	2,1%	-12,2%	-13,9%
Пъпеши	2 057	2 879	1 965	2 526	18 995	21 700	967	859	40,0%	28,5%	14,2%	-11,2%
Пипер на открито	2 296	2 248	1 887	1 633	18 683	14 713	990	901	-2,1%	-13,5%	-21,2%	-9,0%
Домати на открито	2 251	2 149	1 625	1 579	24 590	26 196	1 513	1 659	-4,5%	-2,8%	6,5%	9,6%
Краставици на открито*	497	378	432	346	5 520	5 842	1 278	1 688	-23,9%	-19,9%	5,8%	32,1%
Ягоди на открито	860	883	845	872	5 815	5 944	688	682	2,7%	3,2%	2,2%	-0,9%
Домати в оранжерии	475	531	425	477	41 360	47 239	9 732	9 903	11,8%	12,2%	14,2%	1,8%
Краставици в оранжерии	436	406	374	355	41 125	40 755	10 996	11 480	-6,9%	-5,1%	-0,9%	4,4%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

* вкл. и корнишони

1.5 Площи и производство от трайни насаждения

Към 31 август 2023 г. добитите количества малини, сливи, кайсии, круши, праскови и ябълки са с между 29,1% (малини) и 72,7% (ябълки) под нивата, отчетени по същото време на 2022 г. Наблюдава се намаление на реколтираните площи (донякъде поради по-късен старт на беритбената кампания през настоящата година), в съчетание с понижаване на средните добиви (с изключение на ябълките).

Площи и производство от трайни насаждения към 31.08.2023 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	01.09.2022	31.08.2023	01.09.2022	31.08.2023	01.09.2022	31.08.2023	01.09.2022	31.08.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
ябълки	4 396	4 285	167	45	1 199	327	718	727	-2,5%	-73,1%	-72,7%	1,3%
круши	624	581	129	72	758	404	588	561	-6,9%	-44,2%	-46,7%	-4,6%
прааскови	2 922	1 765	2 736	1 389	25 638	9 112	937	656	-39,6%	-49,2%	-64,5%	-30,0%
сливи	9 396	9 383	4 697	2 831	25 425	14 891	541	526	-0,1%	-39,7%	-41,4%	-2,8%
кайсии	2 984	2 220	2 982	2 220	21 562	11 558	723	521	-25,6%	-25,6%	-46,4%	-27,9%
череша	10 491	9 862	10 491	9 843	51 034	46 331	486	471	-6,0%	-6,2%	-9,2%	-3,1%
вишни	1 252	1 009	1 252	1 009	4 514	3 281	361	325	-19,4%	-19,4%	-27,3%	-10,0%
малини	1 778	1 734	1 386	1 039	4 078	2 892	294	278	-2,5%	-25,0%	-29,1%	-5,4%
лозя винени	31 876	29 804	261	38	1 865	197	715	518	-6,5%	-85,4%	-89,4%	-27,6%
лозя десертни	2 709	2 687	608	284	3 715	1 274	611	449	-0,8%	-53,3%	-65,7%	-26,5%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

1.6 Площи и производство от етерично-маслени култури

На този етап продукцията от лавандулови насаждения е с 23,3% по-малко на годишна база, поради намаление както на реколтираните площи, така и на средния добив от декар.

Площи и производство от етерично-маслени култури към 31.08.2023 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	01.09.2022	31.08.2023	01.09.2022	31.08.2023	01.09.2022	31.08.2023	01.09.2022	31.08.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
лавандула	16 222	13 516	15 936	13 466	70 598	54 179	443	402	-16,7%	-15,5%	-23,3%	-9,3%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

2. Външна търговия с основни земеделски култури

2.1 Зърнени и маслодайни култури

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

В рамките на последната седмица през „Пристанище Варна“ ЕАД¹ са изнесени 66,4 хил. тона пшеница, докато товари с ечемик и рапица не са преминавали. Общо за периода от началото на пазарната 2023/24 година до 3 септември 2023 г., експортът на пшеница през порта нараства близо три пъти на годишна база, а този на ечемик – деветнадесет пъти.

¹ През последните няколко години „Пристанище Варна“ ЕАД формира около 30% от общия експорт на пшеница, царевича и ечемик и под 20% от този на слънчоглед и рапица.

**Износ на пшеница, ечемик и рапица
от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона**

	01.07.2022 – 03.09.2022	01.07.2023 – 03.09.2023	Изменение на годишна база
пшеница	221 612	605 315	173,1%
ечемик	6 706	128 506	1816,3%
рапица	0	0	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

На този етап няма данни за износ на пшеница, ечемик и рапица от реколта `2023 през „Пристанище Бургас“ ЕАД, опериращо на терминал Бургас – Изток 1.

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

По оперативни данни, през периода 28 август – 3 септември 2023 г. не е реализиран експорт на царевица и слънчоглед през „Пристанище Варна“ ЕАД. Общо изнесеното количество царевица през порта от началото на септември 2022 г. до 27 август 2023 г. (на практика за целия пазарен сезон 2022/23) е със 17,5% по-малко на годишна база, докато при слънчогледа е налице увеличение с 62,5%.

**Износ на царевица и слънчоглед
от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона**

	01.09.2021 – 27.08.2022	01.09.2022 – 27.08.2023	Изменение на годишна база
царевица	720 729	594 513	-17,5%
слънчоглед	23 271	37 816	62,5%

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

В рамките на изтеклата 2022/23 пазарна година не е регистриран експорт на царевица и слънчоглед през „Пристанище Бургас“ ЕАД, опериращо на терминал Бургас – Изток 1.

Внос

От началото на м. юли 2023 г. до 3 септември 2023 г. не е осъществен внос на пшеница, ечемик и рапица през двете наблюдавани пристанища във Варна и Бургас.

През изминалата 2022/23 година няма данни за внос на царевица и слънчоглед през упоменатите пристанищни терминали във Варна и Бургас.

Информацията за търговията с основните зърнени и маслодайни култури по данни на Националния статистически институт, включена в Бюлетин № 33/2023, ще бъде

актуализирана след публикуване на официални данни за внос и износ за юни 2023 г.

2.2 Плодове и зеленчуци

Актуализация на информацията за внос и износ на плодове и зеленчуци, публикувана в Бюлетин № 33/2023, ще бъде направена след предоставяне на данни от Националния статистически институт.

3. Цени

3.1 Зърнени и маслодайни култури

Средно за страната, към 30 август 2023 г. изкупните цени на хлебна и фуражна пшеница, слънчоглед и ечемик отбелязват леко повишение на седмична база, в рамките на 0,5% - 2,1%, докато тези на царевичата и рапицата остават без промяна.

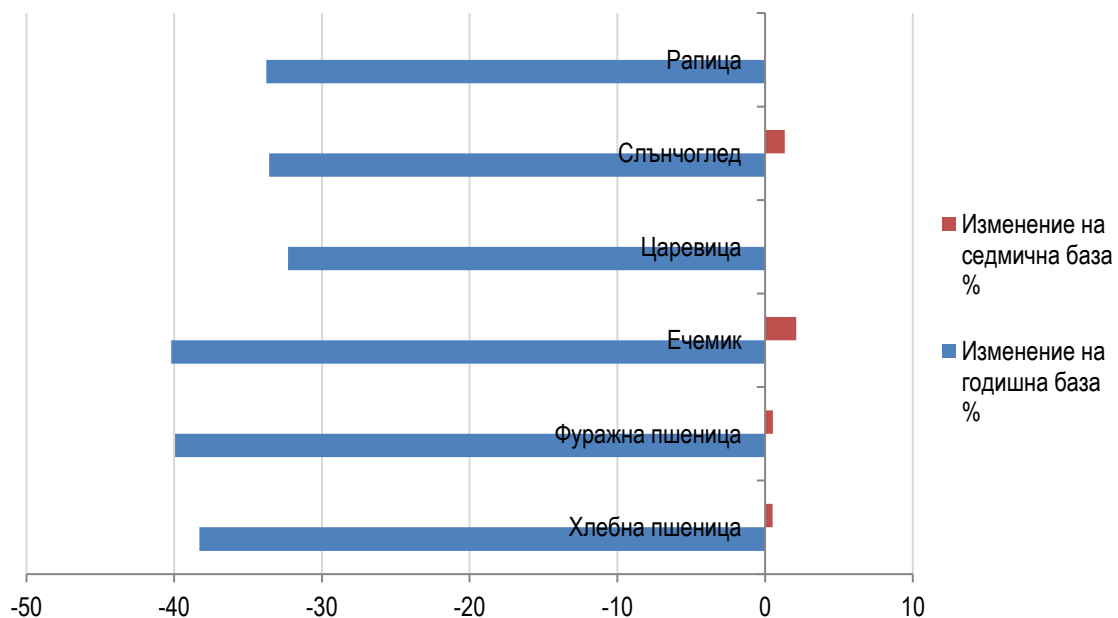
Средни изкупни цени на основни зърнени и маслодайни култури към 30.08.2023 г., лв./тон без ДДС

	31.08.2022	23.08.2023	30.08.2023	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
Хлебна пшеница	632	388	390	-38,3	0,5
Фуражна пшеница	621	371	373	-39,9	0,5
Ечемик	567	332	339	-40,2	2,1
Царевица	607	411	411	-32,3	0,0
Слънчоглед	1 153	756	766	-33,6	1,3
Рапица	1 170	775	775	-33,8	0,0

Източник: САПИ ЕООД (средноседмични цени); изчисления на МЗХ.

* няма данни

Изменение на изкупните цени на основни зърнени и маслодайни култури към 30.08.2023 г.

Сравнявайки със същия период на миналия сезон, основните зърнени и маслодайни култури са поевтинели в границите от 32,3% (царевица) до 40,2% (ечемик).

3.2 Плодове и зеленчуци

При повечето от основните плодове и зеленчуци, предлагани на тържищата, през последната седмица се отчита намаление на цените. Картофите, дините, зелето, пиперът (зелен и червен), прасковите и оранжерийните краставици поевтиняват с между 1,5% и 5,5%. Седмично повишение бележат цените на пъпешите (с 0,7%), вносните ябълки (с 2,6%) и оранжерийните домати (с 6,6%).

Средни цени на едро на основни плодове и зеленчуци към 01.09.2023 г., лв./кг

	02.09.2022	25.08.2023	01.09.2023	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
картофи	0,98	1,37	1,35	37,8	-1,5
домати (оранжерийни)	2,08	2,42	2,58	24,0	6,6
домати (открити площи)	1,64	*	*	-	-
домати (внос)	*	*	*	-	-
краставици (оранжерийни)	2,36	3,09	2,92	23,7	-5,5
краставици (внос)	*	*	*	-	-
пипер (зелен)	1,65	1,77	1,70	3,0	-4,0
пипер (червен)	1,88	2,34	2,23	18,6	-4,7
зеле	0,87	1,18	1,14	31,0	-3,4
дини	0,66	0,77	0,75	13,6	-2,6
пъпеш	*	1,40	1,41	-	0,7
праскови	1,78	2,72	2,58	44,9	-5,1
череш	*	*	*	-	-
ябълки (внос)	*	1,90	1,95	-	2,6
сливи	*	*	*	-	-
круши	*	*	*	-	-
десертно грозде	*	*	*	-	-

Източник: ДКСБТ; изчисления на МЗХ.

* няма данни

Към 1 септември 2023 г. средните цени на едро на основните плодове и зеленчуци, налични на тържищата, са над нивата отпреди една година. Най-значително е годишното нарастване на цените на прасковите (с 44,9%), картофите (с 37,8%) и зелето (с 31%). Поумерено поскъпване е налице при дините, червения пипер и оранжерийните домати и краставици – в рамките на 13,6% - 24%, а слабо изразено – при зеления пипер (с 3%).

**Изменение на цените на едро на основни плодове и зеленчуци
към 01.09.2023 г.**

